

«Ένας νταής στο σχολείο μας» της Αναστασίας Χριστοπούλου – Ο σχολικός εκφοβισμός δεν κάνει διακοπές

Ψυχολογικός, σωματικός, διαδικτυακός εκφοβισμός συγκροτούν ένα δυστοπικό περιβάλλον όπου τα παιδιά ασφυκτιούν και απελπίζονται. Βιβλία όπως το «Ένας νταής στο σχολείο μας» (εκδ. Ψυχογιός) της Αναστασίας Χριστοπούλου συμβάλλουν στην εμπέδωση θετικών συμπεριφορών.

Γράφει η **Ελευθερία Ράπτου**

Τα περιστατικά ανάρμοστης και αντικοινωνικής συμπεριφοράς που μπορούμε να τα βάλουμε κάτω από την ομπρέλα του [εκφοβισμού, του bullying](#) συνεχώς πληθαίνουν στο σχολείο. Η συντεταγμένη πολιτεία και η εκπαιδευτική κοινότητα αν και κάνουν βήματα αντιμετώπισης του φαινομένου επιδεικνύουν μέχρι τώρα αργά αντανάκλαστικά, σε σχέση με τις εξελίξεις, την έκταση όσο και το βάθος του φαινομένου. Οι αλλεπάλληλες και παρατεταμένες κρίσεις σε όλα τα επίπεδα, ήδη από την πρώτη δεκαετία του εικοστού πρώτου αιώνα, η απαξίωση και παραμέληση της σχολικής κοινότητας, η ραγδαία αλλαγή λαϊκών προτύπων, η άσκηση πολλαπλών μορφών βίας στο κοινωνικό σύνολο και φυσικά η απαξίωση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, οδήγησαν στη διόγκωση των αρνητικών και επιζήμιων συμπεριφορών στο σχολείο – στον τόπο, στην κοινότητα όπου τα παιδιά διαβιούν κάθε μέρα και που εκτός από τόπος μάθησης είναι χώρος κοινωνικοποίησης και ώσμωσης.

Ψυχολογικός, σωματικός, διαδικτυακός εκφοβισμός συγκροτούν ένα δυστοπικό περιβάλλον όπου τα παιδιά ασφυκτιούν και απελπίζονται.

Ατομικά ή ομαδικά, πολλά παιδιά αποφασίζουν να φερθούν βίαια με διάφορους τρόπους. Ψυχολογικός, σωματικός, διαδικτυακός εκφοβισμός συγκροτούν ένα δυστοπικό περιβάλλον όπου τα παιδιά ασφυκτιούν και

απελπίζονται. Θύματα και θύτες αυτών των συμπεριφορών είναι τραγικοί πρωταγωνιστές σε μια ιστορία που χρειάζεται επειγόντως αντιμετώπιση, πριν είναι εντελώς αργά. Αποφασιστική και ολιστική αντιμετώπιση που θα περιλαμβάνει δράσεις στην οικογένεια, το σχολείο, την κοινωνία είναι απαραίτητες. Παιδαγωγοί, άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών επιδεικνύουν ιδιαίτερη ευαισθησία απέναντι στον σχολικό εκφοβισμό, δείχνοντας έμπρακτα ότι παιδεία και τέχνη μπορούν να συνδράμουν αποφασιστικά.

Βιβλία για το bullying, όπως έχει επικρατήσει να αποκαλείται, εκδίδονται πολλά. Αφορούν διάφορες ηλικίες, αλλά αν θέλουμε από νωρίς να αντιμετωπίσουμε την κατάσταση, η επαφή μέσω της λογοτεχνίας και της δραματοποίησης των μικρών μαθητών με το ζήτημα είναι εξόχως καθοριστική για τη διαχείριση των συναισθημάτων, το χτίσιμο της ομάδας, την εμπέδωση θετικών συμπεριφορών, την αντιμετώπιση δύσκολων καταστάσεων.

«Ένας νταής στο σχολείο μας»: Ένα βιβλίο για ένα θυμωμένο αγόρι

Το βιβλίο της Αναστασίας Χριστοπούλου, [Ένας νταής στο σχολείο μας](#) (εκδόσεις Ψυχογιός) απευθύνεται σε παιδιά των πρώτων τάξεων του δημοτικού. Η ιστορία αφορά ένα μικρό αγόρι, πολύ θυμωμένο, ποτέ χαρούμενο, πάντα επιθετικό. Ένα αγόρι που έρχεται στο σχολείο με την αγωνία να επιβληθεί έναντι των συμμαθητών και των συμμαθητριών του, να νιώσει ισχυρό κοροϊδεύοντας και μειώνοντας τους άλλους. Φοβίζει, απειλεί, λοιδορεί. Τα υπόλοιπα παιδιά προσπαθούν να αντιμετωπίσουν την απειλή, αλλά όλο αυτό είναι μάταιο όταν ο καθένας το προσπαθεί μόνος του. Μέχρι που φθάνει το τέλος της εβδομάδας και η τάξη όλη αποφασίζει να αντιμετωπίσει τον νταή. Όλοι μαζί στέκονται με αποφασιστικότητα και επιχειρήματα απέναντι στον απειλητικό συμμαθητή και τότε εκεί μπροστά τους, καθώς αντικρίζουν το φόβο τους, ανακαλύπτουν ότι ο φόβος γίνεται σκιά και ο συμμαθητής τους είναι ένα αγόρι εξίσου φοβισμένο. Η συγγραφέας δίνει μια λύση ευτυχή: η συγγνώμη ακούγεται, η ομάδα δίνει μια δεύτερη ευκαιρία και ο θυμωμένος συμμαθητής μεταλλάσσεται σιγά σιγά σε ένα κανονικό παιδί. Αλλά μόνο γιατί ο ίδιος αποφασίζει να αλλάξει.

Εστιάζει στη σημασία της κοινωνίας του σχολείου, στη σύσταση υγιών συμπεριφορικά ομάδων, που δε θα αφήνουν κανένα μόνο του μπροστά στην απειλή, και με αποφασιστικότητα, ειρηνική αλλά σταθερή και σοβαρή άποψη θα αποσοβούν τον κίνδυνο.

Η Χριστοπούλου αφήνει ωστόσο ανοικτό το τέλος της ιστορίας, καθώς προειδοποιεί ότι το κενό του «νταή» ποτέ δε μένει για πολύ χωρίς αντικαταστάτη, είτε από κάποιο άτομο είτε από κάποια ομάδα «νταήδων».

Ωστόσο επιλέγει ευφυώς αφενός να αναδείξει την ατομική ευθύνη, αφετέρου να στρέψει τα «φώτα» στα υπόλοιπα παιδιά. Εστιάζει στη σημασία της κοινωνίας του σχολείου, στη σύσταση υγιών συμπεριφορικά ομάδων, που δε θα αφήνουν κανένα μόνο του μπροστά στην απειλή, και με αποφασιστικότητα, ειρηνική αλλά σταθερή και σοβαρή άποψη θα αποσοβούν τον κίνδυνο. Κανένας μόνος του, είναι η κεντρική ιδέα. Κανένας ανυπεράσπιστος, κανένας στη θέση του άβουλου θεατή και του ανυπεράσπιστου θύματος. Το σχολείο είναι τόπος δημιουργίας, όχι αποδόμησης. Τόπος συναναστροφής και όχι τόπος επικράτησης του ισχυρού. Είναι τόπος εμπέδωσης της μάθησης σε όλα τα πεδία, βιωματικής μάθησης της δημοκρατίας και όχι χώρος βίας.

Στην εικόνα, πώς εκφράστηκαν δημιουργικά μαθητές της Α' Δημοτικού της Σχολής Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου με αφορμή το βιβλίο της Αναστασίας Χριστοπούλου.

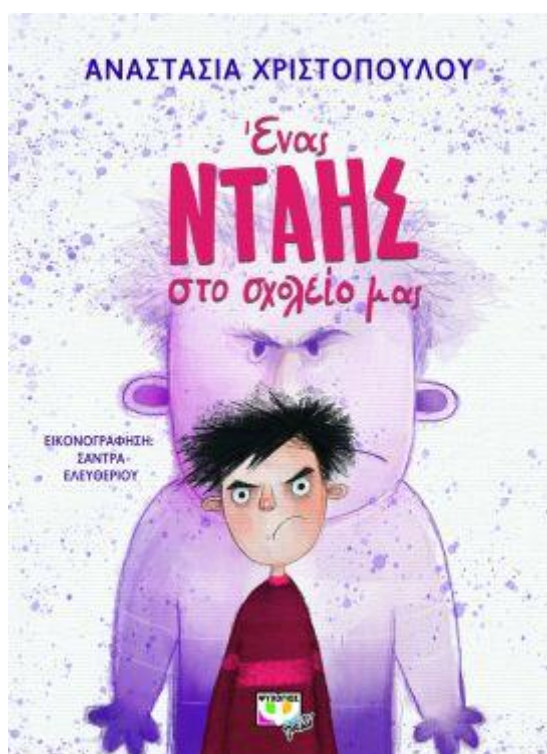
Η εικονογράφηση ως κρίσιμο συγκείμενο

Η συγγραφέας χρησιμοποιεί λόγο απλό. Η ομοιοκαταληξία, όπως και το υφέρπον χιούμορ διευκολύνουν την παρουσίαση του θέματος και συντείνουν στη δραματικότητα της ιστορίας. Παράλληλα, η εικονογράφηση της Σάντρας Ελευθερίου συστήνει κρίσιμο συγκείμενο και όχι απλώς εικαστικό σχολιασμό. Με τα σχέδια της Ελευθερίου η ιστορία του νταή λειτουργεί σε δύο δραματικά-παραστασιακά επίπεδα: σε αυτό που συμβαίνει στο σχολείο και σε εκείνο που η ψυχή των παιδιών ενδοβάλλει και εικονοποιεί.

Ο Νταής ως πρώτη ύλη στην τάξη για ποικίλες δραματικές προσεγγίσεις και θεατρικά σενάρια, αλλά και για θεατρικό παιχνίδι καταστάσεων στο πλαίσιο της

Θεατρικής αγωγής, αποτελεί βιβλίο επιλογής, με πολύ θετική ανταπόκριση από το κοινό των μικρών μαθητών.

Έτσι η μορφή του νταή μεταλλάσσεται σε μέγεθος και αγριότητα, η στεναχώρια αποστραγγίζει το χρώμα από τα παιδιά, οι σκιές μεγαλώνουν τον φόβο. Από τη μια πλευρά η Ελευθερίου χρησιμοποιεί ζωντανά χρώματα σε συμπληρωματικές γκάμες και από την άλλη, στο επίπεδο της συναισθηματικής πρόσληψης του εκφοβισμού, χρησιμοποιεί περισσότερο τονικότητες και σέπιες. Το βιβλίο γίνεται θεατρικό περιβάλλον και η παρουσίασή του στην τάξη αποκτά ενδιαφέρον ως προς τα επιτελεστικά επίδικα.

Ο Νταής ως πρώτη ύλη στην τάξη για ποικίλες δραματικές προσεγγίσεις και θεατρικά σενάρια, αλλά και για θεατρικό παιχνίδι καταστάσεων στο πλαίσιο της θεατρικής αγωγής, αποτελεί βιβλίο επιλογής, με πολύ θετική ανταπόκριση από το κοινό των μικρών μαθητών. Οι μαθητές καλούνται να συζητήσουν, να παίξουν στη συνέχεια βιωματικά παιχνίδια και να καθορίσουν τα δικά τους όρια απέναντι στη βία. Το σημαντικότερο όλων, κατανοούν τη σπουδαιότητα της ομάδας, της σύμπνοιας και της συμπερίληψης.

Κάθε μέρα σε κάθε σχολείο κάποιο παιδί υποκρίνεται ότι πονάει η κοιλιά του ή ότι ζαλίζεται για να μην πάει

στο μάθημα. Ενίοτε αποφεύγει τις τουαλέτες, αναγκάζεται να δίνει το φαγητό του, υπομένει κοροϊδίες και αποκλεισμό. Αν θέλουμε να κάνουμε κάτι για αυτό, οι πρώτες τάξεις του σχολείου αποκτούν ιδιαίτερη βαρύτητα στην αντιμετώπιση του εκφοβισμού. Σε αυτό τον αγώνα τα βιβλία και το θέατρο, η τέχνη και τα γράμματα, μπορούν στο σχολείο να μην είναι κενά περιεχομένου, αλλά όπλα πρώτης γραμμής.